

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

НАШ ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС – 33545

ПОВЕРНЕННЯ ШЛЯХЕТНИХ

17 вересня 2016 р. в с. Княжичах Києво-Святошинського району відбулася надзвичайна подія – повернення в рідне село знищених (та ще й згнаньблених!) "соввладом" захисників села – отамана Пилипа Косаря-Драника (голова повстанкомуну Київського повіту) та його козаків – Трохима Андраша, Петра Гоми, Платона, Савки та Яреми Олійників, Миколи Пастушенка (сотника загону отамана Гайового), "найвідданішого козака отамана Гайового" Григорія Олійника, який загинув під час повстання в Лук'янівській в'язниці 9 лютого 1923 р. разом зі своїм отаманом, а також козаків Антона Кожем'яченка й Олександра Мариненка "Філімона" із с. Жорнівки, що входить до сільської ради Княжичів.

Отаман Косар повернувся на білому коні, – як і його хлопці. Недаремно вони продовжували боротьбу за волю України до 1930 року! Іхній подвиг ми не забули.

Не забули згадати "незлим тихим словом" і старшу отаманову сестру – Катерину Войтенку, її чоловіка Вакулу Войтенку та їхнього сина – активних і вірних помічників отамана Косаря.

Зустріч ініціювали й організували княжичські й жорнівські козацькі Людмила Гребенюк, Олена Гришутіна та Юлія Палій за сприяння сільського голови Олени Шинкаренко, директора школи Оксани Сеніної, вчительки історії Людмили Михайлець і завідувача сільської бібліотеки Любові Дудич.

В актовій залі сільської ради зібралися різні покоління княжичів – від чотирирічної Варвари Шопулко до 88-літньої Лідії Василівни Гоми, двоюрідної онучки отамана Косаря. Перед рідними повстанців та односельців виступили Роман Коваль і В'ячеслав Карпенко, які пишуть книжку про отаманів Косаря та Гайового.

Роман Коваль, зокрема, сказав: "Пилип Васильович Драник-Косар до Першої світової навчався в школі живопису та скульптури Галімського. У добу УНР захищав Батьківщину в лавах Окремого Чорноморського коша, 6-ї Січової стрілецької дивізії, в загоні отамана Ілька Струка. 1920 року сотник Пилип Драник був начальником контрорзв'язального відділу Армії УНР у м. Васильківці. На початку 1920-х створив підпільну організацію на території Київського повіту та Білоцерківщини. Отаман очолював 10-й повстанський район ППШ. Проводив підпільну роботу до 26 грудня 1929 року. При арешті вчинив збройний опір. Спробував утек-

ти під час посадки в потяг на станції Боярка. Тобто не здавався до кінця. Таких окупанти засуджують до розстрілу. Це рішення й постановила судова трійка при колегії ГПУ УССР від 25 березня 1930 року. Окупанти виконали вирок 7 квітня 1930 року. Разом з отаманом москалі розстріляли його побратимів – Григорія Бебешку, Антона Дмитренка, Спиридоном Климченка, Петра Михайловського та Якова Романенка. Згідно з висновком військової прокуратури Київського військового округу від 27 березня 1989 р. їх реабілітували. І ось – громадська реабілітація в рідному селі отамана! Щасливий день для його родичів та побратимів, зокрема й нащадків сотника Миколи Пастушенка, які прибули з Києва на вшанування.

Перед земляками промовляли Лідія Василівна Гома, онука Ликерії – найстаршої сестри Пилипа Драника, Галина Захарівна Іванова, онучка Пелагеї Лаврінівни Німченко, двоюрідної сестри Пилипа Драника та Раїса Миколаївна Скворцова, онучка сотника Миколи Пастушенка. Вони доповнювали розповідь краєзнавців, підтверджували іхню розповідь фактами із життя своїх повстанських родин.

Владислав Карпенко, який опрацював 19 томів справ отаманів Гайового і Косаря, наголосив на видатних організацьких якостях Драника-Косаря, сказав, що Пилип Драник і після поразки Другого зимового походу та розгрому ППШ продовжував ефективно розбудовувати підпільну організацію. Він не раз переходив у Польщу для доповіді вищим чинникам УНР, відтак міг там залишитися, але кожного разу повертався, щоб продовжити боротьбу. Перебуваючи на нелегальному становищі, Пилип не втрачав людського обличчя: був завжди підтягнутий, поголений, в гарно припасованому одязі.

Участь у святі українського духу взяли учні Княжичької школи та вихователі дитячого садка, діти були у вишиванках. Вони виконали гімн і низку пісень, декламували вірші про Холодний Яр наших друзів – поетів Владлена Ковтуна та Василя Ковтуна.

Лідер гурту "Рутенія" Анатолій Сухий виконав пісні "Повіяв вітер степовий", "Буде нам з тобою що згадати", "Деся на Дніпром гримить гроза" (слова і музика Анатолія Сухого). Коли ж на завершення Анатолій заспівав "Любо, братці, люблю", то пісню підтримав чи не весь зал.

Завдяки Людмилі Гребенюк ми вклонилися могилам учасників

Визвольної боротьби Василя Драника (батька отамана) і Катерини Войтенку, Пилипової сестри.

Повела нас пані Людмила в колишній пров. Жовтневий, тепер це вулиця Отамана Косаря, на якій розташована Княжичька школа. Радіє серце, що кожного дня діти, заходячи у шкільні ворота, читають: вул. Отамана Косаря, 2.

У цьому є й заслуга Історичного клубу "Холодний Яр", який у лютому 2016 р. звернувся до сесії Княжичької сільради з пропозицією перейменувати пров. Жовтневий на вул. Отамана Косаря.

Під час виступу в сільській раді Роман Коваль нагадав вислів Юрія Липи: "Одне святе є в світі – кров людей хоробрих. Одні живуть могили – вірних Батьківщині".

"З першою тезою погоджуюся повністю, – сказав дослідник, – бо оборонці свого народу скрізь у культурному світі вважаються святыми. Що ж до другого твердження, то це радше мрія... На превеликий жаль, могили наших героїв мало де збереглися. Якщо й можна вклонитися їм, то переважно поза Україною – в Чехії, Польщі, США... Не знаємо ми й де могила Пилипа Драника. Але це не підстава опускати руки. Адже можна насипати курган – символічну могилу отамана Косаря і встановити на ній меморіальну табличку. Історичний клуб "Холодний Яр" готовий бути партнером у цій добрій справі. Варто, на мою думку, перед селом встановити знак: "Село Княжичі – батьківщина отамана Косаря". І це має бути витвір мистецтва, адже Пилип Драник – художник і він налевно прискіпливо поставився б до проекту.

Те, що в селі з'явилася вулиця Отамана Косаря, а в Княжичькій школі почали проводити уроки пам'яті великого земляка, сьогоднішні вшанування і майбутні, створення кургану пам'яті, знак перед селом – усі ці події, маю сподівання, підвищать самооцінку селян, викрешуть у їхні серця почуття гідності й самоповаги. Переконали, що вже це покоління говоритиме з гордістю: ми – земляки отамана Косаря!"

Роман Коваль нагадав, що Княжичі були створені в добу Русі як фортеця, а першими мешканцями Княжичів були воїни. Відтак, сказав він, "найкраще вшанувати своїх пращурів плеканням вояцького духу в дітей, які народжуються в цьому селі. Слава Україні та її вояцьким дітям!"

Роман КУРИЛО, учасник свята

"ЯКІВ ГАЛЬЧЕВСЬКИЙ ФЕСТ"

Перший всеукраїнський фестиваль "Яків Гальчевський фест" відбувся 17 вересня 2016 р. на території відпочинкового комплексу "Озеро" у с. Головинці Лещинського району Хмельницької області за участі творчих людей, які щиро співають пісень, що зараз не звучать на "українському" телебаченні, а саме: "Хорей Козацька", "ТаРута", "РоліКарп", "Вайрон", старосвітських кобзарів та лірників Михайла Хая, Тараса Силенка, Андрія Ляшука, Тараса Компаніченка, Василя Лютого. Вів концерт Валерій Гладунець.

Захід відбувся за підтримки Міністерства молоді й спорту України, Хмельницької ОДА та Хмельницького міського голови Олександра Симчишина. Організатори – Мистецьке об'єднання "Глечик", Історичний клуб "Холодний Яр", від імені якого я мав за честь виступити на круглому столі "Яків Гальчевський – будівничий українського війська", що відбувся у стінах замка-фортеці XVI ст. Державного історико-культурного заповідника "Меджибіж", і був присвячений полковникові Армії УНР, командувачу повстанських сил Правобе-

режної України у 1920 – 1925 рр. Якову "Орлу" Гальчевському.

Яків Гальчевський – автор мемуарів "Проти червоних окупантів", "З воєнного нотатника", герой твору Романа Ковалю "Отаман святих і страшних". Саме Гальчевському належить установа: "На запитання в російській мові відповіддю є стріл".

Учасники заходу мали можливість оглянути виставку сучасної історичної картини "Україна славетна", зокрема полотна художника-баталіста Артура Орлюнова. Радий був співпраці на фестивалі з іншими членами Історичного клубу "Холодний Яр" – бандуристом Тарасом Силенком, провідним режисером телеканалу "Культура" Олександром Домбровським, студенткою Вінницького педагогічного університету Марічкою Донець, директором фестивалю Миколою Ялаховичем й отаманом Вінницького козацького полку імені Богдана Володимиром Воловдюком.

Козака слава!

В'ячеслав БЕРЕЗОВСЬКИЙ, Історичний клуб "Холодний Яр"

ЗБЕРЕГЛА ПАМ'ЯТЬ ПРО ОТАМАНА

21 вересня 2016 р. виповнилося 90 років Ганні Никифорівні Скрипки – племінниці отамана Якова Кошового. Саме вона зберегла про нього пам'ять. І передала мені важливі факти його біографії та світліну. В книжці "Отамани Гайдамацького краю: 33 біографії" він був одним з героїв. Тоді написав назву "Яків Кошовий, отаман Савранщини". Зараз готую розширений варіант цієї розповіді. Назву видозмінив: "Яків Кошовий, отаман Темного гаю". Ось її початок:

"Саме так називали себе хлопці Кошового.

– Ми гайдамаки!

І не щадили себе в боротьбі проти "московсько-жидівської комуні". – Ми гайдамаки Чорного гаю! – як виклик кидали вони в лице штейнбергам, альтманам, ухановим, шаргородським, гвинтерам й альбертам.

В обороні свого краю виявляли хоробрість, винахідливість, зятість і життєдайну жорстокість. Ось бачу як у ранкових сутінках 1 квітня 1921 р. вони тихо "знімають" застави і заходять в Ольгопіль, де стояла 12-та советська дивізія, що мала завдання придушити повстанський рух на Ольгопільщині. Нищать охорону в'язниці й арештного дому і випускають на волю з півтори сотні бранців. Під час нальоту гайдамаки відправили до костюмахи в гості "тов. Альберта", який немилосердно грабував селян. У той ранок дідько взяв і командира 12-ї дивізії "тов. Геву", який особисто відповідав за ліквідацію отамана Кошового. Ось такі були хлопці!"

Ганні Никифорівні та її матері Дарці – рідні сестри отамана – не солодко були жити в рідному селі. Земляки цькували як могли, бо ж "бандитська кров"! Навіть хату зруйнували. А директор школи, де Ганна Никифорівна вчителювала, виписав їй 50 доган. Погрожував: "Або я тебе перевиховую, або зведу в могилу".

І ось 14 вересня в с. Секретарці Кривоозерського району, де народився легендарний отаман, відбулася його громадська реабілітація, – за участю учнів, місцевих інтелігенції, рідних, вояків АТО з Одещини, племінниці Ганни Скрипки, отаманових онука Миколи, правнука Анатолія та інших рідних. Слід сказати, що в селі, де лише 1005 мешканців, 43 земляків отамана пішли до війська захищати Україну.

Ось що значить традиція! А 21 вересня, в день народження, земляки Ганни Никифорівні вже самі вшанували ювілярку – в бібліотеці, якою завідує Тамара Денисюк, – організатор обох сердечних зустрічей.

Мати Ганни Никифорівні Дарка прожила 95 років. Будемо сподіватися, що її дочка проживе не менше.

Обнімаємо, дорога Ганно Никифорівно, і предвгих літ бажаємо! Слава отаманові Кошовому та його вірним нащадкам!

Від імені Історичного клубу "Холодний Яр" та редакції газети "Незборима нація"

Роман КОВАЛЬ

Світлина Володимира Каложного.

ВШАНУВАННЯ ГЕРОЇВ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

ІСТОРІЯ, ПИСАНА КРОВ'Ю

8 – 15 вересня 2016 р. разом із сотником Історичного товариства Чорних запорожців Романом Боровиком ми провели 9 зустрічей на Півдні України. Виступали в гімназіях і школах Одеси, Лиманського району Одеської області, на факультеті військово-морських сил України Національної морської академії. Зустрілися з громадськістю Одеси і Доброслава (колишнього Комінтернівська). А ще в с. Секретарці Кривоозерського району Миколаївської області провели вечір пам'яті отамана Савранщини Якова Кошового за участю його племінниці – 90-літ-

ньої Ганни Скрипки, онука Миколи, правнука Анатолія та інших рідних.

Головна тема моїх виступів – Визвольний рух на Одещині у 1917 – 1920-х роках. Розповідав про отаманів Івана Луценка, Семена Заболотного, Андрія Гулого-Гуленка, Якова Кошового, Йосипа Пшонника, підполковників Армії УНР Дмитра Стопкевича, Вільгельма Лутца, сотників Петра Івахненка, Бориса Монкевича, Юрка Мельника, поручника Василя Бибика, хорунжих Леоніда Волохівця, Гліба Мірошніченка, Григорія Мельника, старшину 3-ї Залізної дивізії Армії

УНР Миколу Куліцького, підхорунжого Омелька Левенця, козаків Армії УНР Олександра Ворогушина, Григорія Кагукала, лицарів Залізного хреста Петра Гайківського і Григорія Гришка, інших вояків та повстанців Одещини, – героїв нашої книжки з Віктором Моренцем “Подєбрідський полк” Армії УНР”, демонстрував їхні світліни. Представив експозицію “Історія життя чорношличника Валентина Сім'янца у фотографіях” і стенд із його нагородами.

На жаль, усі ці славні імена 99% учнів, гімназистів, курсантів та їхні вчителів почули вперше. Але добре, що почули! Здається, мені вдалося викликати інтерес до цієї теми. Допомогли в цьому лідер гурту “Друже Музико” Максим Трубников, к. і. н. Сергій Боган, поет Олександра Різників, вояк УПА Володимир Караташ, вояк АТО з Лиманського району Олександр Голопотелюк-“Скіф” із Фонтанки, отаман Чорноморського гайдамацького з'єднання Сергій Гуцалюк і, звичайно ж, сотник Роман Боровик.

Позитивних відгуків було багато, але тут наведу лише один. Заступник директора Української гімназії №7 Олена Саблукова-“Вітер” зі здивуванням сказала після зустрічі: “Досі образ Одеси – це було “царство Мішки Япончика”, а виявляється, це південна столиця Українського визвольного руху!”

На одній із зустрічей в Одесі було вшановано старого вояка Володимира Караташа, якому цього року виповнилося 90 років. Після його виступу було оголошено, що Історичний клуб “Холодний Яр” уже визначився з лауреатом Літературної премії ім. Юрія Горліса-Горського за 2016 рік. Ним став Володимир Караташ. На Покрову ц. р. його буде нагороджено за книжку “На барикадах Кенгіру”. До слова, пан Володимир уже є лауреатом Літературної премії ім. Євгена Маланюка. Прикметно, що Юрій Горліс-Горський і Євген Маланюк були старшинами Армії УНР.

Щиро дякую співorganizаторам зустрічей – голові Лиманської РДА Дмитрові Наталусі, голові “Спільки ветеранів АТО Лиманського району” Володимиру Калужному, голові Одеської ОО ВО “Свобода” Павлові Кирилівці, директорів 7-ї Української гімназії м. Одеси Ларисі Мельник, завідувачці бібліотеки с. Секретарки Тамарі Денисюк, курсантові Національної морської академії Олексі Маїєвському та воякам АТО, які брали участь у зустрічах, – Сергієві Новицькому, Олегові Бабичу, Олександрові Коніву, Юрієві Становову, Вікторів Магуряну, Ігореві Соболю, Олексієві Моторному, Богданові Стеценку, Олегові Єрентюку та Олександрові Голопотелюку-“Скіфу”.

Духовний зв'язок між захисниками України різних поколінь відновлюється.

Слава Україні! Козакам слава!

Роман КОВАЛЬ

Світліни Володимира Калужного та Олексі Різників

Найдовший організований спротив окупантам вояки УПА і члени ОУН чинили у Карпатах, зокрема в Коломийській окрузі ОУН і ТВ-21 “Гуцульщина”. На те були свої вагомі передумови: гірська лісиста місцевість, савовіддана підтримка цивільним населенням, належне керівництво, вірність бойовій присязі переважної більшості підпільників... Саме в Коломийській окрузі, яка охоплювала сучасні Верховинський, Городенківський, Коломийський, Косівський і Снятинський райони Івано-Франківської, Равківської і Тячівської районів Закарпатської області, збереглося чи не найбільше документів українського підпілля 1940 – 1950-х років (зокрема, знайдено 6 великих повстанських фотозбірок), але, як це не дивно, саме ця територія досі не була представлена хоча б частковим системним документальним дослідженням...

Понад два роки працював над документами ОУН-УПА цього терену буквинець Дмитро Проданик і ось 26 лютого ц. р. в Музеї історії міста Коломиї (директор Михайло Арсак) відбулася довгождана презентація 25-го тому “Літопису УПА” (нова серія) – “Коломийська округа ОУН: Документи і матеріали, 1945 – 1952 рр.” Видання побачило світ завдяки сприянню однойменного видавництва й фінансової підтримки Української Музейної Фундації ім. Романа Дубиняка (16 Bexley Avenue, LEEDS, West Yorks, LS8 5LU, England). Солідний фоліант (1104 с.), окрім документів зазначеного періоду (окружного, надрайонних та районних проводів), містить детальний іменний і предметний покажчик (індекс), карти, скани добре збережених звітів, листівок, бофонів та унікальні повстанські світліни. Тираж видан-

ня – 1000 примірників; воно стане у пригоді історикам, краєзнавцям і всім зацікавленим не лише на Прикарпатті, а й усю Україну – адже в Коломийській окрузі оперували командири куренів УПА “Лісовий” і “Степовий” (перший родом з Чернігівщини, другий – із Січеської), а останнім (1950 – 1951 рр.) округним провідником був Іван Кулик-“Сірий” – уродженець села Грабового Шахтарського району Донецької області. Про підпільників – вихідців зі сходу України, які боролися на Прикарпатті можна писати окрему повість!

Зал, де відбувалася презентація, був заповнений вицент. Упорядник Дмитро Проданик розповів: “У зв'язках кінця 40-х – початку 50-х років ви знайдете реальний літопис не лише бойових дій, але й зможете ознайомитися, наприклад, із процесами організації колгоспів у більшості сіл Коломийської округи. В радянських матеріалах воно описується фразою “субтоб добровільне волевиявлення селян”, тоді як насправді це було знуцання над беззахисними людьми, пов'язане з масовою конфіскацією їхнього майна, примусовою безоплатною працею, непосильними продовольчими й грошовими податками, арештами, побоями, моральним тиском і грубою зневагою, а подекуди банальними розстрілами без суду й слідства. Історія Коломийщини того періоду воістину писалася кров'ю не лише повстанців, а й цивільного населення – про це ми повинні знати й пам'ятати”.

В обговоренні презентованої книжки взяли участь діячі культури, представники Спільки політв'язнів та Союзу українців. Тепло зустріли присутні легендарного командира повстанської сотні “Березівська” Мирослава Симчича-“Кривоноса”. Він поділився спогадами про побратимів, показаних на екрані і викавав задоволення з'явою такої книги. А особливу радість ветерана УПА викликав факт присутності на дійстві значної кількості молоді, зокрема те, що на захід спеціально прибув аж із Слобожанщини юнак Богдан Кібкало. “Від вас, молодих, – наголосив друг “Кривонос”, – залежить майбутнє України. Не забувайте, що ви – її сини і дочки, тож будьте гідні слави героїв, полеглих за нашу свободу і незалежність!”

Василь ГУМЕНЮК, член Братства ветеранів ОУН-УПА

Львів

На світліні – Іван Кулик-“Сірий” (з Донецчини) – округний провідник Коломийщини у 1950 – 1951 роках.

БОЛЬШЕВИКАМ

“Ваш наказ ми уважно прочитали, крім дурниць, нічого в ньому не знайшли і вам на нього що відповісти склали. Яка ви в біса “робоче-селянська влада”, коли ви тільки жидівський кагал!

Які ви в дідька трудящіся! Ви коли і трудитесь над тим, щоб пограбувати український люд...

Дурно часу не гайте, наказів своїх не висилайте, дупкше штани підтягайте та з України куди очі глядять, утікайте. А папірець, на якому ви цей наказ друкували, коли є охота присилайте. Чистий, спробували й неначе нічоґенський, м'який, дупкий і не рветься, для козацької потреби згодиться”.

Юхим БОЖКО, отаман Запорозької Січі

Петро БОЛБОЧАН
(5.10.1883 – 29.06.1919, ст. Балін)

Військовий діяч; командир 1-го Республіканського полку (з осені 1917), командир 2-го Запорозького полку і 1-ї Запорозької дивізії (1918), Запорозького корпусу (з 11.1918), командувач Лівобережним фронтом Армії УНР (1918); звання – полковник Армії Української Держави та Армії УНР. Визволитель Криму. Вічна слава!

На світліні – Ермоленко А. “Полковник Петро Болбочан”.

Щиро дякую за пожертву на пам'ятник Петрові Болбочану Людмилі Гончаренко (Київ, 520 грн.)

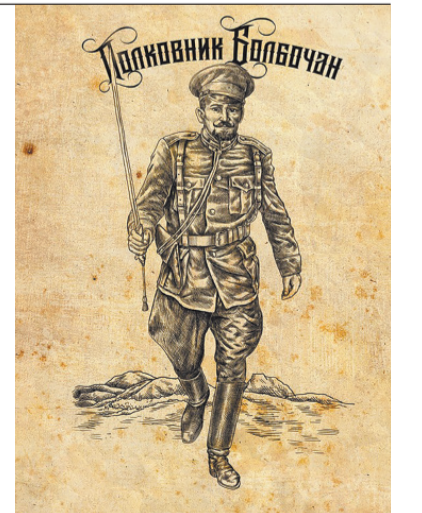
НЕНАВИДЖУ, БО ЛЮБЛЮ

Фото з розряду найдорощих. Моя прабаба Марія Нагиба тримає на руках мою майбутню бабусю Надію, мамину маму. Село Козацьке на Черкащині. 1920 рік. Бабусі тут рочок. Її уже немає, а тут є!

Дивлюсь на цю дівчинку і думаю, що вона тут менша від моєї Софійки...

Прабабуса тут у чорній сукні, бо в 23 роки овдовіла. Тобто за рік перед тим, як було зроблено цю світліну... Була 1896 року народження.

За цей безцінний дарунок дякую своєму троюрідному братові Владиславу Касьянову, який розшукав світліну в маминому рідному селі (маленький хлопчик на фото – його дідусь Микола).

Дивлюсь на світліну – надивитися не можу. І думаю не тільки про свій рід, а про ту Українську Атлантиду, яка була до приходу совітів. Які ж вони всі справжні – без пози, без пафосу. Жили собі, хліб робили, дітей родили, сади плекали, пісень співали.

А потім прийшли ті зайди північні й заповзались “строить новий мір”... І дотепер вспокоїтися не можуть. Поперек горла їм наші пісні й вишиванки.

Ненавиджу. Знаю, що негарно, і знаю, що не можна. А таки ненавиджу. Бо люблю.

Богдан ТИХОЛОЗ

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ
Передплатний індекс 33545
Виходить раз на місяць. 33545

Щиро дякуємо за пожертви на “Незбориму націю” та діяльність Історичного клубу “Холодний Яр”

Фонду “Волинь-Україна”, Ользі БУЛАВИН (500 грн.), Ігореві СМЕТАНСЬКОМУ (100 грн.), Світлані МИРОНЧАК (50 грн.)

“Незборима нація” – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України

